

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/160925>

Please be advised that this information was generated on 2018-07-08 and may be subject to change.

De moderne gated community als hotel

1 april 2016 | Auteurs: Simone Pekelsma

Dit artikel is verschenen in: geografie april 2016

gated communities   Istanboel

Kennis

Varyap Meridian in Istanbul

Ommuurde woonwijken met bewaking, luxe voorzieningen en rijke bewoners met identieke wensen en levensopvattingen. *Gated communities* roepen bij veel mensen duidelijke beelden op. Ik woonde een maand in Varyap Meridian in Istanbul en ondervond dat de gangbare ideeën over deze woonvorm niet altijd opgaan.

Gated communities roepen zelden positieve associaties op. In zowel de media, de politiek als de wetenschap wordt argwanend gesproken over 'luxe getto's voor welvarende mensen die alleen met gelijkgestemden willen wonen', 'vastgoedprojecten die segregatie en angst voor anderen veroorzaken' en 'geïsoleerde villawijken'. Over de hele wereld schieten gated communities echter als paddenstoelen uit de grond. Er zijn blijkbaar toch veel

mensen die hun geluk daar wél denken te vinden. Vooral in snelgroeiende steden zoals Beijing, São Paulo en Istanbul zijn gated communities populair.

Gouden bergen

Het inwonertal van Istanbul is de afgelopen decennia geëxplodeerd. In 1950 had de stad nog geen miljoen inwoners. Met ruim 14 miljoen Istanbul is het tegenwoordig de grootste metropool van Europa. En deze groeit nog steeds in rap tempo. Naar verwachting zal Istanbul in 2023 rond de 23 miljoen inwoners tellen.

In de jaren '80 heeft de Turkse regering een koers van politieke en economische liberalisering ingezet, waardoor Istanbul langzaamaan een wereldstad werd. De dienstensector groeide en er ontstond een nieuwe middenklasse. Tegelijkertijd zochten miljoenen (arbeids)migranten uit Anatolië hun geluk in de voormalige hoofdstad van het Ottomaanse Rijk. De overheid kon de snelle groei van de stad nauwelijks aan. Congestie, sociaaleconomische ongelijkheid en vervuiling kregen de overhand. De nieuwe middenklasse begon te verlangen naar een veilige, aantrekkelijke, schone woonomgeving, weg van de chaotische, vieze stad die Istanbul geworden was.

Brochure over Varyap Meridian als een icoon van vooruitgang.

De gated community Varyap Meridian zou dat allemaal moeten bieden. 'Een gouden leven en een gouden kans', beloofde de reclamecampagne waarmee het project in Turkije gelanceerd werd. Duizenden mensen wilden maar wat graag deel uit maken van deze belofte. Het prijswinnende vastgoedproject werd in 2012 voltooid en bestaat uit 1500 appartementen, variërend van studio's tot luxueuze penthouses. Bewoners kunnen er onder andere gebruik maken van zwembaden en fitnesscentra en hebben allemaal beschikking over een, twee en soms zelfs drie parkeerplaatsen in een grote ondergrondse parkeergarage. Op dit moment wonen er ongeveer vijfduizend mensen in het Meridian-project. Hoe zien zij hun leven en de ontwikkeling van de stad Istanbul? Is het zo duister als het discours rondom gated communities doet vermoeden? Ik wil dat graag onderzoeken en dompel mij samen met mijn gezin een warme zomermaand onder in het sprankelende leven dat Varyap belooft.

Verlaten gemeenschap

Varyap Meridian ligt in West Ataşehir, een nieuwe wijk in het Aziatische deel van Istanbul, die bezaaid is met futuristische wolkenkrabbers, shopping malls en kantoren. Over enkele jaren moet het gebied het financieel centrum van Turkije worden, en verhuizen alle hoofdkantoren van Turkse banken van Ankara naar Ataşehir. Varyap Meridian ligt aan de rand van de wijk. Als we aankomen bij de poort van de D-toren is het al bijna donker. We parkeren onze huurauto op straat en vertellen de bewaker dat we via Airbnb online een appartement gehuurd hebben. De sleutel zou achtergelaten zijn door de eigenaar. De bewaker moet even zoeken, maar vindt dan een briefje waarop het nummer van ons appartement staat en de mededeling dat de sleutel overhandigd kan worden. We mogen naar binnen. Alleen de auto moet nog even buiten de poorten blijven.

De lobby van het D-gebouw is verlaten. Er is een receptie, maar daar zit niemand. Op de achtergrond speelt muziek. Lionel Richie zingt ons toe: 'Hello!' Ons appartement ligt op de vijfde etage. Op een digitaal scherm moeten we 5 intoetsen, waarna we een lift toegewezen krijgen die ons in sneltreinvaart naar de gewenste verdieping brengt. Als de deuren opengaan, treffen we een – wederom lege – gang. En Lionel Richie. Ons studioappartement is

precies zoals de foto's op internet beloven. Alles ziet er Ikea-prima uit. Buiten zien we de lichten flikkeren van de duizenden huisjes van de *gecekondular* (sloppenwijken) die ons omringen. En een groot gat, ingesloten door hijskranen. Een gigantische bouwput, maar geen bouwvakker te zien. Er worden 'A+ offices for A+ employees' gebouwd, vertellen de spandoeken aan de hekken bij het bouwterrein. We zijn alleen. Alleen, in een megastad.

Mythe van gelijkgestemden

De volgende ochtend zien we onze omgeving voor het eerst bij daglicht. Het is een warme, broeierige donderdagochtend. We horen bouwgeluiden, het ronken van onze airco en Lionel Richies stem op de gang, maar medebewoners zien we bijna niet. Er zitten wel wat gasten bij Pion, het café-restaurant van ons blok, en bij het zwembad liggen mensen te zonnen op stretchers. Maar voor een project met vijfduizend bewoners is het wel erg stil. In de dagen die volgen, ontdekken we waarom. Varyap Meridian bestaat niet alleen voor de helft uit huurappartementen die niet allemaal (continu) bezet zijn, mensen zijn er ook erg druk met van alles. Veel mensen vergelijken het project met een hotel.

FOTO: SIMONE PEKELSMA

In de ontvangsthal, liften en op de verdiepingen kom je nauwelijks bewoners tegen.

Varyap Meridian blijkt een thuis te vormen voor een breed scala aan 'gasten'. De mensen die ik spreek, omschrijven hun burens

onder andere als hoogopgeleide en goedbetaalde professionals, starters die de sociaaleconomische ladder willen beklimmen, Anatolische studenten met rijke ouders, profsporters, topcriminelen, middenklassengezinnen, overspelige mannen en escorts. Drukbezette dames en heren dus, die bij lange na niet allemaal voldoen aan het clichéplaatje van de gated communitybewoner.

'Van buiten lijkt het leven hier misschien heel luxueus, maar dat is het niet', vertelt Ömer. 'Er wonen hier heel veel verschillende mensen.' Ömer is een jeugdige, gescheiden man en heeft een leidinggevende functie bij het gemeentelijk bedrijf dat het stadsvervoer over water verzorgt.

Hij houdt van yoga en zwemmen. 'Buitenstaanders denken dat het leven hier heel luxueus is en dat iedereen die hier woont rijk is. Dat is helemaal niet waar. Het is hier juist heel kleurrijk. Ik weet het niet zeker, maar ik denk dat er hier bijvoorbeeld ook escorts wonen.'

Poreuze poort

Hoe komt het dat Varyap Meridian zo divers is? In eerste instantie omdat in principe iedereen er kan wonen. Mits je het kunt betalen. Het project omvat echter zo veel typen appartementen, koop en huur, dat het financieel redelijk bereikbaar is. Er is verder geen selectie aan de poort.

Toch wordt de poort door bewoners wel als een essentieel onderdeel van de gated community gezien. 'Zónder muren en slagbomen zouden we honderd problemen hebben, mét hebben we er vijftig', meent Vehbi, een architect van in de veertig. 'De beveiliging houdt in ieder geval de Syriërs en zigeuners en zo buiten de deur. Maar natuurlijk heb je dan ook nog de rijke vent die eigenlijk drugsdealer is of een maîtresse heeft. Hij kan gewoon naar binnen. De gated community is als een gevangenis. Sommige dingen komen voorbij de poort, andere niet.'

'Zonder muren zouden we honderd problemen hebben, met muren vijftig'

Vrijwel iedereen met wie ik over Varyap Meridian praat, begint over onderwerpen als drugs, gokken en overspel. Niet echt de thema's die ik verwachtte tegen te komen in een luxe gated community. Wat is er aan de hand? 'Meridian is als een hotel. Iedereen komt en gaat, en niemand heeft echt oog voor elkaar', legt Vehbi uit. Met andere woorden: juist in een massaal project zoals dit kunnen 'ongewenste activiteiten' onder de radar plaatsvinden. In de oude stad kom je ze minder tegen, omdat het daar veel te druk is en er een sterke sociale controle is, zo begrijp ik.

Interne klassenstrijd

Via via kom ik telkens in contact met hoogopgeleide bewoners van Varyap Meridian, met goede banen. Het valt me op dat zij vaak klagen over hun medebewoners. Ze beschrijven zichzelf als tolerant, ook ten opzichte van de lagere sociaaleconomische klassen in bijvoorbeeld de omliggende sloppenwijken, maar zijn niet altijd te spreken over hun directe burens.

Gökhan is een extraverte, goedlachse man die een internationale, leidinggevende functie heeft bij een grote levensmiddelenproducent. Hij komt oorspronkelijk uit het zuiden, maar woont sinds 2014 in Istanbul, omdat zijn carrièrekansen hier groter waren. 'Ik ben echt teleurgesteld in het gedrag van sommige bewoners. Je verwacht dat gewoon niet. De manier waarop ze zich gedragen in de parkeergarage of in het zwembad. Heel asociaal. In dit soort projecten verwacht je dat mensen een bepaald opleidingsniveau hebben, of in ieder geval levensinstelling. Maar het hebben van geld heeft helaas niks te maken met opleiding. Sommige mensen kunnen het zich veroorloven hier te wonen, maar zijn tegelijkertijd onwetend en arrogant.'

Ik krijg steeds meer verhalen te horen over rijke studenten die illegale casino's beginnen, bewoners die hun chihuahua's meenemen naar het zwembad terwijl huisdieren daar verboden zijn, mensen die hard rijden in de parkeergarage en hun auto buiten de lijnen parkeren en huiseigenaren die tientallen gasten uitnodigen voor barbecues aan het zwembad. Varyap Meridian heeft een officieel reglement met regels en richtlijnen, maar niemand lijkt zich hier strikt aan te houden. Het management van de community handhaaft de regels niet streng, en ook bewoners uiten hun ongenoegen vrijwel niet tegen elkaar. Alleen op social media. Daar

is een actieve groep bewoners ontstaan die zich bezighoudt met de toekomst van het project.

Varyap Meridian in Istanbul

Nieuwe gemeenschappen

De discussie over Varyap Meridian vindt plaats op LinkedIn, Twitter, Instagram en Foursquare, waar ook de buitenwereld van het reilen en zeilen binnen het project kan genieten. Elke dag verschijnen er tientallen tot honderden berichten en foto's, verstuurd vanuit de gated community. Er zijn groepen waar bewoners met elkaar en de ontwikkelaar discussiëren, en diverse plekken waar mensen openlijk hun ongezouten mening geven over het project.

De afgesloten 'gemeenschap' ontmoet elkaar dus vooral op het zeer openbare internet. De fysieke hekken die het project afsluiten, maken online plaats voor open, virtuele interactie met de stad en al haar inwoners. Ook ik maak daar gretig gebruik van. Ik lees mee met de LinkedIn-groep, bekijk de pikante foto's van sommige bewoners op Instagram (escorts, meent Ömer), die door duizenden becommentarieerd worden, en zie hoe mensen actief 'inchecken' bij Varyap Meridian op Foursquare en Swarm.

Virtueel hotel

Aan het einde van mijn verblijf in het complex ben ik lichtelijk in de war. Ik had verwacht een rustig en sereen, afgesloten woonproject aan te treffen waar mensen nauw met elkaar samenleven, min of meer dezelfde achtergronden en voorkeuren delen en zich distantiëren van de stad en hun omgeving. Geen van deze verwachtingen kwam uit. Varyap Meridian is als een modern hotel met kortstondige verblijven en relaties, zowel in het dagelijks leven als virtueel.

Zal dat zo blijven? De mensen die ik spreek, denken dat Varyap Meridian de komende jaren gaat veranderen. Zodra het financiële centrum van West Ataşehir op volle kracht is, zal het project een meer permanent karakter krijgen, geloven de meesten. Maar ook dat kan weer anders worden. Uiteindelijk hangt het allemaal af van de manier waarop de wijk, en de stad Istanbul als geheel, zich ontwikkelen. Varyap Meridian blijkt geen geïsoleerde, uitgekristalliseerde woonomgeving, maar een flexibel en beweeglijk onderdeel van de stad.

Alle rechten voorbehouden

Lees [de gebruiksvoorwaarden & privacy policy](#)

© KNAG 2016